

XLI. Adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek és kiadások

A fejezet a központi költségvetés devizában és a forintban fennálló adóssága kamat- és egyéb kiadásait, valamint bevételeit tartalmazza.

KIADÁSOK

Az államadóssággal kapcsolatos összes kiadás 1 246 852,7 millió forint volt 2015-ben, amely összeg 106 837,3 millió forinttal (9,4%-kal) haladja meg az 1 140 015,4 millió forintos előirányzatot. Ezen belül a kamatkiadás 1 205 719,3 millió forintban teljesült, 8,4%-kal haladva meg a 1 112 230,9 millió forint összegű tervet.

Az államadósság utáni kamatkiadásoknak az eredeti előirányzathoz viszonyított 93 488,4 millió forintos többletkiadását a finanszírozási és a kamatkiadási szerkezet módosulása, a devizaárfolyam tervektől eltérő alakulása, illetve a hozamszint változása okozta. A kedvező piaci helyzetben a megnövekedett finanszírozási igény miatt a tervezettnél nagyobb összegekben került sor az államkötvények, a lakossági állampapírok kibocsátására, illetve az államkötvények visszavásárlására, ami növelte a kiadásokat. Mivel 2015-ben a költségvetés kamatbevételei 149 897,2 millió forinttal meghaladták a tervezettet, azaz a bevételek nagyobb mértékben emelkedtek, mint a kiadások, a nettó kamatkiadások csökkentek és 56 408,8 millió forinttal maradtak el az eredeti tervektől.

1. Cím: A devizában fennálló adósság kamatkiadásai

A devizában fennálló adósság kamatkiadásai 13 028,1 millió forinttal lettek magasabbak a tervezettnél, és 326 212,9 millió forintot tettek ki. A többletkiadás a devizában fennálló hitelek 7 030,8 millió forintos kamatkiadás csökkenésének és a devizakötvények 20 058,9 millió forintos kamatkiadás-növekedésének az eredménye. A tervekhez képesti kiadás-növekedést főként a nem tervezett devizakötvény visszavásárlás és a tervezettnél kedvezőtlenebb devizaárfolyam eredményezték, amit részben ellensúlyozott a deviza kibocsátások tervektől eltérő megvalósulása. 2015-ben az euró átlagos árfolyama 309,9 forint/euró volt, ami kedvezőbb a tervezett 310,1 forint/eurónál, azonban 2015. december 31-én az átlagos árfolyamot is jelentősen meghaladva 313,12 forint/euró árfolyammal zárt.

A nemzetközi pénzügyi szervezetektől és a külföldi pénzintézetektől (Világbank, EBB, KfW, ET Fejlesztési Bank, EB) felvett devizahitelek, illetve az átvállalt külföldi devizahitelek után kifizetett kamatok összesen 5 069,3 millió forinttal lettek alacsonyabbak a tervezettnél, és 36 738,3 millió forintot tettek ki. A megtakarítást alapvetően a tervezettől elmaradó hozamok és a rendkívüli előtörlesztések okozták.

A 2015 során bekövetkezett kamatcsökkenés következtében év végén 0%-os kamatozású volt az összes devizahitel 7,2%-a.

Az EBB-től felvett devizahitelek után fizetett kamatok összege 20 228,2 millió forintot tett ki, ami az előirányzat 95,5%-át jelenti. A megtakarítás a tervezettnél alacsonyabb devizakamatokból adódott, amit részben ellensúlyozott csak az árfolyamváltozás kedvezőtlen hatása.

A KfW hitelek kamatkiadása 0,8 millió forinttal haladta meg a tervet és 67,3 millió forint volt az év során. A tervtől eltérő teljesítést a magasabb árfolyam eredményezte, a hitel még fennálló állománya 2015 decemberében törlesztésre került.

Az ET Fejlesztési Banktól felvett hitelek esetében is a hozamok csökkenése eredményezte a kiadások csökkenését. Ezen a soron 119,6 millió forinttal lett alacsonyabb a kamatkiadás, és 2 560,4 millió forintot tett ki.

A MÁV-tól és a GySEV-től 2002-ben átvállalt hitelek kamatelszámolásai soron 271,3 millió forint kamatkiadás 6,6 millió forinttal elmaradt a tervezettől.

Az ÁAK-tól 2002-ben átvállalt devizahitelek kamatkiadása az árfolyamváltozás következtében kismértékben 2,7 millió forinttal meghaladta a tervezettet, és 279,0 millió forintot tett ki.

Az EB/IMF hitelek kamatelszámolásai előirányzati soron az európai bizottsági hitelek kamatkiadása 194,8 millió forinttal maradt el a tervtől, és 12 625,6 millió forint volt az év során. A tervnél alacsonyabb teljesítést a kamatok mérséklődése eredményezte, amit kissé ellensúlyozott a tervekhez képesti magasabb árfolyam. Az IMF-től felvett hitelek már 2013-ban törlesztésre kerültek.

Az önkormányzatoktól átvállalt összes devizahitel (külföldi és belföldi) után 2 472,4 millió forint kamatkiadás került kifizetésre, amely 5 772,4 millió forinttal alacsonyabb a tervezettől. A csökkenést az év során végrehajtott rendkívüli előtörlesztések és a kamatszint csökkenések okozták.

Az önkormányzatoktól 2011-ben átvállalt (külföldi és belföldi) devizahitelek esetében összesen 530,7 millió forint kamatkiadás történt, amely 324,2 millió forinttal kisebb a tervezettől.

A 2013-ban átvállalt önkormányzati devizahiteleknél 189,0 millió forint kiadás keletkezett, mely az előirányzattól 3 467,6 millió forinttal marad el. Ugyanakkor a devizakötvények kamatkiadásai előirányzat alcímén is teljesült 2013-ban kamatkiadás, amely 2 201,6 millió forintot tett ki. Így összesen 2390,6 millió forint volt a tényleges kamatkiadás a 2013-ban átvállalt önkormányzati devizahitelek és devizakötvények után, amely 1627,9 millió forinttal alacsonyabb a tervezettnél.

Az önkormányzatoktól 2014-ben átvállalt külföldi és belföldi devizahitelek után összesen 1752,7 millió forint kiadás került kifizetésre, amely 1980,6 millió forinttal volt alacsonyabb a tervekhez képest.

A 2015-ben átvállalásra került MÁV Zrt. devizaadóssága után 1,6 millió forint kamatkiadás történt, ami nem szerepelt a tervekben.

A központi költségvetés által 1999-től kibocsátott nemzetközi és belföldi devizakötvények után 285 691,4 millió forint összegű kamatkiadást fizetett a központi költségvetés. A tervekhez képesti 18 405,1 millió forint összegű többletet az árfolyam- és hozamhatások, a tervekhez képest eltérő kibocsátási összeg és struktúra, valamint a devizakötvény visszavásárlás okozta, amire az év során a kedvező forintpiaci kereslet alapján megvalósuló többlet forintértékesítés kompenzálása miatt került sor.

Elszámolásra került 434,2 millió forint negatív kamat a külön előirányzattal nem rendelkező ún. mark-to-market betétek utáni kamatok összegeként. Ezen betétekre a negatív kamatok miatt az azokat elhelyező bankok fizették az említett kamatbevételt.

Rövid lejáratú deviza swap kamatkiadás soron előirányzat nem került tervezésre. Itt került elszámolásra a rendelkezésre álló deviza források (deviza betétek) átmeneti felhasználása során az árfolyamkockázat kiküszöbölése érdekében kötött határidős ügyletek kamata 284,3 millió forint összegben.

2. Cím: A forintban fennálló adósság kamatkiadásai

A forintadósság kamatkiadásai 2015-ben 879 506,4 millió forintot tettek ki, amely 80 460,3 millió forinttal nagyobb az előirányzatnál.

A forinthitelek kamatkiadása összességében 9 960,7 millió forinttal maradt el az előirányzattól, és 24 276,3 millió forintot tett ki. A kiadáscsökkenés ellentétes hatások eredményeként valósult meg. Az EBB-től felvett projekt finanszírozó hitelek esetén, a rendkívüli előtörlesztések és a csökkenő kamatok hatására 11 611,3 millió forinttal mérséklődött az év során kifizetett kamatok összege, és 17 727,1 millió forintot tett ki. A kamatszint csökkentések eredményeként az ET fejlesztési Bank hiteleknél 26,7 millió forintos, a MÁV-tól 2011-ben átvállalt hitelek esetében 30,7 millió forintos, az önkormányzatoktól 2013-ban átvállalt hiteleknel 958,5 millió forintos, valamint a 2014-ben átvállal önkormányzati hiteleknel 186,8 millió forintos megtakarítás keletkezett.

Az előbbieket részben ellensúlyozva a nem tervezett 2015. évi MÁV Zrt., BKV Zrt. és MTVA átvállalások után fizetett kamatok 2 853,3 millió forinttal növelték a kiadásokat.

A forint államkötvények kamatkiadásai 770 898,8 millió forintot tettek ki 2015-ben, amely 97 683,8 millió forinttal több az előirányzatnál. A kamatkiadások alapvetően a megemelt kibocsátások és kötvény visszavásárlások következtében nőttek, illetve a 2014-ben felfutó lakossági értesítések is emelték a kamatot. A forintkamatok vártnál nagyobb mértékű csökkenése részben ellensúlyozta e kiadásokat.

A piaci értékesítésű államkötvények kamatkiadásai 14,4%-kal, azaz 96 792,9 millió forinttal haladták meg a tervezettet, és 766 822,1 millió forintot tettek ki. A többletkiadásokat két ellentétes irányú hatás befolyásolta: a kedvező piaci helyzetben a terveket meghaladó kibocsátások, visszavásárlások növelték, a tervektől elmaradó hozamok csökkentették a kiadásokat. A másodpiaci műveletek (kötvény-visszavásárlások, kötvény cserék, tőzsdén kívüli (OTC) és hálózati visszavásárlások) során az alacsonyabb kamatszint - és a tervezettnél nagyobb mennyiség esetében - árfolyamveszteség jelentkezik, ami növeli a kamatkiadásokat. Az államkötvények lejáratát simító és a költségvetés finanszírozásának biztonságát növelő kötvény visszavásárlások és kötvénycserék esetében ez az árfolyamveszteség valójában az eredeti lejáratig terjedő időszakra jutó kamatkiadás előrehozását jelenti, így ezzel a többlet kamatfizetéssel a jövőbeni kamatkiadások csökkennek.

A nem piaci értékesítésű államkötvények 4 076,7 millió forintos kamatkiadása 890,9 millió forinttal lett magasabb az előirányzatnál. A változó kamatozású államkötvények esetében az állampapír kamatok csökkenése ellenére kiadásnövekedés következett be, mivel az év végén a tervezetten felüli államkötvény visszavásárlásra került sor.

A kincstárjegyek 84 331,3 millió forint összegű kamatkiadása 7 262,8 millió forinttal maradt el a tervektől. Ezen belül a diszkontkincstárjegyek után kifizetett 38 577,4 millió forint kamat 7 841,3 millió forinttal kevesebb, mint az előirányzat. A diszkontkincstárjegyek esetén ez a megtakarítás egyrészt a hozamok csökkenése miatti megtakarítás, másrészt a tervezetthez képest alacsonyabb kibocsátási volumen hatásaként alakult ki. A lakossági kincstárjegyek kamatkiadása 45 753,9 millió forintot tett ki, amely 578,5 millió forinttal haladta meg a terveket. A lakossági értékesítést kitűző sikeres adósságkezelési politika és a lakossági kereslet növekedése hatására több lakossági kincstárjegy értékesítésére került sor, ami növelte a kiadásokat, ugyanakkor a tervezettnél jobban csökkenő hozamok kisebb kiadást eredményeztek.

3. Cím: Adósság és követeléskezelés egyéb kiadásai

Az adósság és követelés-kezelés egyéb kiadásai cím együttes összege 41 133,4 millió forintot tett ki, amely 13 348,9 millió forint többletkiadást jelentett az előirányzathoz képest. Ezen a címen az állam a forint- és deviza elszámolások, állampapír kibocsátások, az állampapírok lakossági értékesítése utáni jutalékot, valamint a forgalmazás egyéb költségeit fizeti ki (KELER díjak, tőzsdei díjak, nyomdaköltség stb.). E cím tartalmazza az állampapírok lakossági értékesítését támogató marketing-kommunikációs kiadások, valamint az adósság- és követelés-kezelés költségeinek előirányzatait is. Az előirányzatot meghaladó teljesülés döntően a terveket jelentősen meghaladó lakossági értékesítéshez kapcsolódó (értékesítési) jutalék kiadások növekedésének tudható be.

A piaci kibocsátásokhoz, hitelfelvételekhez kapcsolódó forint- és devizajutalékok 39 823,9 millió forintot tettek ki 2015-ben, amelyek a tervekhez képest 14 734,3 millió forinttal lettek magasabbak. A forintjutalékok esetében a 2014. évről pénzforgalmilag áthúzódó tranzakciós illeték 5 365,6 millió forintot tett ki. Ezen kívül az értékesítési jutalékfizetéssel járó lakossági állampapíroknak a tervet jelentősen meghaladó értékesítése miatt lett az előirányzatnál 9 475,0 millió forinttal magasabb a jutalékok nagysága, ami 32 608,9 millió forintot tett ki. A forgalmazók elsősorban az általuk értékesített állampapírok mennyisége után kapják a kapcsolódó jutalékokat. A devizajutalékok összege 106,3 millió forinttal maradt el a tervektől, és 1 849,4 millió forintot tett ki. A csökkenést a tervekhez képest kisebb összegben megvalósult belföldi devizakötvény kibocsátás okozta.

Az állampapírok lakossági értékesítését támogató kiadások összege 214,6 millió forintot tett ki, ami jelentős mértékben elmaradt az előirányzattól. Az állampapírok értékesítését támogató kommunikációs kiadásokra fordított költségek az előirányzat összegének csupán 13,4%-át érték el, ami az elhúzódozó beszerzési eljárás következménye. Az adósságkezelés költségei az előirányzattal egyezően 1 094,9 millió forintot tettek ki.

BEVÉTELEK

A központi költségvetés adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet bevételi összege 232 497,2 millió forint volt, amely 107 747,2 millió forint többletbevételt jelent a módosított előirányzathoz képest. A túlteljesítéshez a forintadósság és követelések kamatbevételi többlete 110 831,5 millió forinttal járult hozzá, a deviza kamatbevétel pedig 3 084,3 millió forinttal maradt el a tervezettől.

1. Cím: Devizában fennálló adósság és követelések kamatelszámolásai

A devizában fennálló kamatbevételek és követelések összege elmaradt az előirányzathoz képest. A költségvetési előirányzat eredetileg összesen 2 129,9 millió forint összegű kamatbevétellel számolt, ehhez képest a tényleges negatív bevétel összesen 954,4 millió forintot ért el, mely három előirányzataból adódik össze (1999-től kibocsátott devizakötvények kamatelszámolásai, Devizaszámla kamatelszámolásai és Az 1924-es angol kötvények elévülésével kapcsolatos bevétel).

Az 1999-től kibocsátott devizakötvények kamatelszámolásai előirányzat alá tartozó tételek devizaműveletekkel kapcsolatos kamatbevételei technikai okokból, egy összegben a devizaszámla kamatelszámolásai soron kerültek kimutatásra. A devizakötvények kamatelszámolásai és a devizaszámla kamatelszámolása előirányzatok együttes összege

3 098,2 millió forinttal marad el a tervezettől, és 968,3 millió forintos negatív bevétel teljesült. Ennek oka kettős. Egyrészt deviza kamatbevétel a PÉMÁK (Prémium Euró Magyar Államkötvény) és a Letelepdesi Kötvény értékesítése során elszámolt felhalmozott kamatbevételből és árfolyamnyereségből származott, amely 2015-ben a devizakötvények kamatelszámolásai alcímen került elszámolásra. A kötvények után származó bevétel a tervezett kibocsátáshoz képest kisebb volumenű devizakötvény értékesítés miatt elmaradt a várt mértéktől, 606,8 millió forintot tett ki. Az év folyamán a tényleges értékesítés összege 206 605,0 millió forint volt, szemben a tervezett 475 034,0 millió forinttal. Másrészt a mark-to-market (MtM) betétműveletekhez és a devizaszámla elszámolások egyéb bevételeihez kapcsolódóan a negatív kamatbevételek 1 575,1 millió forintot tettek ki 2015-ben. A MtM betétek nagysága a deviza kereszt-árfolyamoktól függ. Mivel a keresztárfolyam csak nagy bizonytalansággal becsülhető, a betét után kapott kamatláb nagysága is nehezen tervezhető előre, ezért 2015-ben előirányzattal nem rendelkezett.

Egyszeri tételként, 13,9 millió forinttal növelte a deviza kamatbevételeket az 1924-es angol kötvények elévült és fel nem vett kamatainak összege, amelyet a forgalmazó bank utalt vissza. Tekintettel arra, hogy részletei a 2015. évi költségvetési törvény tervezésekor még nem voltak ismertek, így előirányzat nem volt tervezhető

2. Cím: Forintban fennálló adósság és követelések kamatbevételei

A forint államadósságból és a követelésekből származó kamatbevételek jelentős összeget, 233 451,6 millió forintot értek el 2015-ben. A 110 831,5 millió forintos túlteljesülés döntően az államkötvény aukciókhoz és csereaukciókhoz kapcsolódik. Az államkötvények többszöri aukciós értékesítése, az államkötvények csereaukciója és az OTC ügyletek során az alacsony szintre csökkent piaci hozamok miatt az értékesítés árfolyamnyereséggel történt. A keletkező árfolyamnyereség 113 909,5 millió forinttal haladta meg az eredetileg tervezett szintet. A tervekhez képest az aukciókon jelentkező igen jelentős érdeklődés miatt megemelésre került az értékesítés. Szintén emelte az értékesítést és így a kamatbevételeket a tervezett volument lényegesen meghaladó kötvénycsere program, amelynek keretében megvalósult a rövid futamidejű kötvények hosszabb futamidejű kötvényre történő cseréje.

A kincstárjegyek kamatelszámolása előirányzat 648,3 millió forintra teljesült, amely a kincstári hálózatban értékesített kincstárjegyek többletbevételének és a repóműveletekhez kapcsolódó kamatbevételnek az összegéből keletkezett.

A kamatbevételek további jelentős tétele a Kincstári Egységes Számla után az MNB által fizetett kamatból származott. Ezen a címen 3 726,3 millió forint kamatbevétel csökkenés mutatkozott, és így 11 199,8 millió forint bevétel keletkezett. A jegybank irányadó kamatlába 2015 folyamán a jegybanki kamatcsökkentések hatására alacsonyabb lett a prognosztizáltnál. Tovább mérsékelte az előirányzathoz képest a kamatbevételt a KESZ állománya után az MNB által fizetett kamat számítási módjának 2014 decemberében megváltozott szabályozása. Az eddigi jegybanki alapkamat helyett a HUFONIA és a jegybanki alapkamat közül az alacsonyabbikat fizeti az MNB.

Varga Mihály
miniszter

